

Izvještaj o praćenju diskriminatornog govora i govora mržnje u studenome 2015.

U razdoblju nakon parlamentarnih izbora i završetka izborne promidžbe u studenome, utišali su se i tonovi političkog poborništva i obračuna te su neki od pošiljatelja nekorektnih i zapaljivih poruka u vrijeme predizborne kampanje izgubili publicitet. No, svakodnevna produkcija medijskih sadržaja nije time i lišena diskriminatornih i stereotipizirajućih istupa te su se s takvim izjavama u javnosti pojavila i neka „nova lica“.

Zagreb, 23. prosinca 2015.

Druga runda GONG-ovog praćenja medija obuhvatila je razdoblje od 14. do 30. studenoga 2015. godine, ponovno s ciljem identificiranja aktera i medija koji u javnost plasiraju nekorektne, diskriminatorne i stereotipizirajuće izjave i napise.

Uzorak medija uvrštenih u praćenje sastojao se od šest dnevnih listova¹, sedam tjednika², tri televizijske panel-emisije/talk-showa³, jedne radijske emisije s emitiranjem uživo⁴ te sedam internetskih portala⁵. Sadržaji iz svakog od praćenih medija uključeni su u analizu tematskim kriterijem tzv. „svjetonazorskih“, odnosno vrijednosno zasićenih tema koje zauzimaju važna mjesta u hrvatskom javnom diskursu i medijskom prostoru – i u ovoj rundi, praćenje je usmjereno na pet takvih tema:

1. izbjeglička kriza i migracije u Europi,
2. LGBTIQ osobe i njihova prava,
3. rod i politička participacija,
4. identitet i prava nacionalnih manjina u Hrvatskoj, te
5. povijesni revizionizam i rehabilitacija ustaškog režima.

Kombiniranim kriterijem ovih tematskih područja i postojanja sumnje u stereotipizirajući ili diskriminatoran govor – nalazio se on u izjavama politički relevantnih aktera ili u načinu samog medijskog izvještavanja – praćenjem je identificiran ukupno sljedeći broj medijskih objava relevantnih za analizu:

- 57 članka iz dnevnog tiska,
- 25 članaka iz tjednika,
- 41 članak s internetskih portala,
- 1 radijska emisija,
- 2 epizode televizijskih panel-emisija/talk-showa.

¹ 24sata, Jutarnji list, Večernji list, Glas Slavonije, Novi list, Slobodna Dalmacija

² 7dnevno, 24express, Glas Koncila, Globus, Nacional, Novosti, Telegram

³ Bujica, Otvoreno, RTL Direkt

⁴ U mreži Prvog

⁵ Bilten, Direktno, Dnevno, Libela, Lupiga, Index.hr, Narod.hr

Ovaj izvještaj donosi presjek identificiranih medijskih objava u promatranom razdoblju.

1. Izbjeglička kriza i migracije u Europi

Nakon užasavajućeg terorističkog napada u Parizu 13. studenoga, u kojemu je poginulo 129 osoba, mnoge europske javnosti podlegle su valu histerije i islamofobije koje često prate napade islamskih ekstremista – i od kojih svaki ekstremizam obilno profitira. U hrvatskoj se javnosti prema islamofobiji podržavajuće ponijela kolumnistica portala *Dnevno.hr* **Zrinka Kasapić**. U tekstu naslovljenom „*UPOZORENI SMO: Više od 4 tisuće terorista stiglo s imigrantima u Europu! 'Vidjet ćete nas uskoro' – poručili su!*“ (17.11.) pridružila se onim glasovima koji imigraciju smatraju pripremom za masovni terorizam te podržala tezu kako je na djelu sustavni rat na europskom tlu.

U talk-showu *Otvoreno* 19. studenoga na temu izbjegličke krize gostovao je HSS-ov gradonačelnik Samobora **Krešo Beljak**; negdje oko sredine emisije prenio je već pomalo poznatu mantru kako se „...ne radi o nikakvim izbjeglicama ni ekonomskim migrantima, radi se o kolonistima“ te kako je „...razlog postavljanju žice od strane Slovenije i Mađarske (...) naše forsiranje izbjeglica i migranata i nepriznavanje o čemu se radi“ - čini se da odobravanje politike podizanja žica dobiva svoj nastavak.

Nastavljajući trend dužnosnika koji iznose sudove o krizi, **Ladislav Ilčić**, predsjednik stranke Hrast i saborski zastupnik Domoljubne koalicije, podigao je prašinu izjavom kako je „važno da što veći broj azilanata koji će ostati u Hrvatskoj budu kršćani“ (20.11.). Izjavu je začinio brigom o „...europskom Zapadu, nemoćnom pred najezdom

Mnoge europske javnosti podlegle su valu histerije i islamofobije koje često prate napade islamskih ekstremista – i od kojih svaki ekstremizam obilno profitira.

muslimanskih izbjeglica". No, tek će u prosincu Ilčić istinski "zasjati" s diskriminatornim izjavama o izbjeglicama i migrantima. Ilčiću se istog datuma pridružio i kolumnist *Večernjeg lista* **Milan Ivkošić**, tekstem „*Bezbožna je Europa nemoćna pred najezdom izbjeglica i terorista*“, stavivši u isti koš izbjeglice i teroriste i doprinoseći tako pronošnju tona panike i ugroze u *mainstream* medijima.

2. Rod i politička participacija

Kao medij inicijative U ime obitelji, portal *Narod.hr* se često angažirano bavi temama seksualnih i reproduktivnih prava; tako je intoniran i članak „*Posljedica surogatstva: Sutkinja oduzela dijete 'homofobnoj' mami i predala ga gay paru*“, prikazujući slučaj spora između surogat-majke i biološkog oca kao „*rezultat dozvoljenosti i legalnosti surogatstva*“ uopće. Na reproduktivna prava obrušio se 26.11. i portal *Dnevno.hr*, člankom „*SOTONSKI PRITISAK NA NAJKRŠĆANSKIJI NAROD EUROPE: UN traži od Poljske liberalizaciju abortusa*“ .

U ovoj kategoriji spomen zaslužuje i bizarni članak **Marka Marušića** sa *Dnevno.hr* od 29.11., koji pod naslovom „*FEMINISTIČKA IZDAJA: Je li strašnije 'nježno silovanje' Tome četnika ili grubo premijera Milanovića?*“ otvara trač-temu broja poljubaca srpskog predsjednika Tomislava Nikolića predsjednici RH Kolindi Grabar Kitarović na sastanku procesa Brdo-Brijuni. Prije prelaska na politički obračun, članak konstatira kako su „*feministice prikrivene komunistice, a ne žestoke ratnice za zaštitu i prava žena*“ i traži odgovor na pitanje je li se u ovom slučaju radilo o silovanju, čime cijela tema navodne izdaje feminizma dobiva prilično banalan ton.

Konačno, ubrzo nakon izbora, primoštenski načelnik i saborski zastupnik MOST-a **Stipe Petrina** u svojim se javnim nastupima obilno koristio pogrđnim izrazima utemeljenima u seksizmu, gradeći takvim izričajem imidž osebnog političara. Iako kasnije više nije javno nastupao s takvim izjavama, bit će zanimljivo slušati njegov diskurs u Saboru.

3. LGBTIQ osobe i njihova prava

Prava LGBTIQ osoba nisu bila upadljivo na meti u drugoj polovici studenoga. No, LGBTIQ osobe ipak su našle spomen u članku na *Dnevno.hr* „Mima Simić bi mogla biti dar neba prema sadržaju torbe Joe Bidena“, koji američkog potpredsjednika predstavlja kao militanta za prava homoseksualaca te agenta „globalne gay agresije“ (24.11.).

4. Identitet i prava nacionalnih manjina u Hrvatskoj

Predsjednik Hrvatske socijalno-liberalne stranke **Darinko Kosor** nastavio je predizborni trend relativiziranja instituta posebnog političkog predstavništva nacionalnih manjina, reagirajući na najave zastupnika nacionalnih manjina da će podršku dati glavnim oponentima Domoljubne koalicije, koaliciji Hrvatska raste. Njegovo otvoreno pismo manjinskom zastupnicima od 16. studenoga instruiralo ih je kako „...ničim ne bi trebali utjecati na stvaranje nove saborske većine, već bi trebali pričekati završetak pregovora (...) Svaki drugi angažman zastupnika nacionalnih manjina bio bi na štetu samih manjina“, čime je, iako u rukavicama, uputio upozorenje zastupnicima koji imaju jednako pravo glasa u Saboru kao i on.

Studen, kao mjesec u kojem se komemorira godišnjica pada Vukovara, neminovno je aktualizirao i diskusiju o dvojezičnosti i provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u gradu. Portal *Direktno.hr* prenio je tako

Studen, kao mjesec u kojem se komemorira godišnjica pada Vukovara, neminovno je aktualizirao i diskusiju o dvojezičnosti u gradu.

Facebook status potpredsjednika Hrvatskog helsinškog odbora **Igora Peternela** koji je poručio „...svima koji žele ćirilicu u Vukovaru da (...) poslušaju svjedočanstva preživjelih o mučenju i ubijanju (...) Možda i zato da bi preživjeli dobivali svakodnevni podsjetnik na to što su preživjeli, s kim i gdje trenutno žive“, čime je implicirana poveznica između četničke agresije i položaja srpske manjine u Vukovaru danas.

Eksplcitniji je bio **Marko Ljubić** 29.11. u tekstu „*Jelena Lovrić 'brani' manjine i vrijeđa razum*“, iznoseći tvrdnju kako bi politički potez kojim bi „*nacionalnim manjinama ukinuli slobodu odlučivanja (...) Njihove bi predstavnike u Saboru pretvorili u zastupnike drugoga reda ili ograničenog mandata i suvereniteta*“ bio silno popularan jer je „*elementarno higijensko i političko, a najdublje društveno pitanje hitno ukinuti takvu slobodu odlučivanja nacionalnim manjinama*“. Ovako protudemokratski prijedlog prikazati kao „elementarnu higijenu“ ističe se kao alarmantna izjava u praćenom razdoblju.

5. Povijesni revizionizam i rehabilitacija ustaškog režima

Kao što je 29.11. prenijelo nekoliko medija, nogometaš **Joe Šimunić** izjavio je kako ne vidi ništa loše u upotrebi ustaškog pozdrava „*Za dom spremni*“ koji ga je koštao karijere – „*Nikad nisam požalio zbog uzvika, ponosan sam na to i nikad to ne bih povukao. To je jedan od najboljih načina za završavanje karijere*“, izjavio je, u možda prvom javnom očitovanju od incidenta u kojemu taj svoj potez afirmira.

Urednik i voditelj TV-emisije *Bujica* **Velimir Bujanec** se 25. studenoga, u emisiji u kojoj je bilo i tonova rehabilitacije ustaškog pozdrava i najave dokidanja predstavništva nacionalnih manjina od strane gosta u studiju **Zvonimira Trusića**, referirao i na „ništarije“, govoreći o policajcima koji su ustaški pozdrav izbrisali sa spomenika IX. bojni HOS-a u Splitu.

Napokon, zanimljivu i za naše prilike neuobičajenu crticu povijesnog revizionizma napisao je **Zvonimir Hodak** u svojoj kolumni u tjedniku *7dnevno* 27.11., nazivajući španjolske antifasiste i republikance „boljševicima“.

Za sadržaj članka isključivo je odgovoran GONG te on ni na koji način ne predstavlja službene stavove donatora. Ovaj izvještaj je nastao u sklopu projekta 'Dosta je mržnje!', uz financijsku podršku Fondova Europskog gospodarskog prostora i Kraljevine Norveške za organizacije civilnoga društva, čiji je provoditelj za Republiku Hrvatsku Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva.